

Negende Hoofdstuk.

Gevangen.

Traag kroop de dag voorbij.

Marie speelde met de kinderen van oom Emiel. Grootmoeder bleef in bed. Tante Louise zat naast haar sponde, ongerust wat het met de zieke worden zou.

Vrouw Moerman dacht al maar door aan haar man en tante Emma was al even bezorgd.

Vijf uur Weldra zou de avond vallen en boer Moerman kwam nog niet terug.

Jan kon die ongerustheid van tante niet meer aanzien. Hij wilde weten, wat er met oom was gebeurd.

Zonder iets van zijn voornemen te zeggen, verliet hij de hoeve en begaf hij zich naar de dorpsplaats.

De meeste huizen waren gesloten. Toch ontmoette Jan een vrouw en vroeg haar of ze Moerman niet had gezien.

„Neen,” antwoordde ze. „Is ie weg?”

„De Duitschers hebben hem meegenomen.”

„O, ze hebben zooveel burgers meegeleid. Die moeten

loopgraven maken of gekwetsten vervoeren. Wiens jongen zijt gij?”

„Moerman is mijn oom.”

„Zoo! Vanwaar kom je?”

„Van Rousselare.”

„Gevlucht zeker?”

„Ja.”

„Duizenden menschen zijn op den dompel. Je oom zal vandaag wel niet meer thuis komen. De Duitschers hebben zeker veel hulp noodig, want ze hebben zelfs burgers van Rousselare naar hier gehaald. 'k Zou maar naar de hofstee *) gaan. Er zijn rare soldaten op 't dorp. Je weet nooit wat er kan gebeuren.”

Maar Jan wilde meer over oom weten. Hij slenterde in de richting van de kerk.

Boven de poort van den tempel hing een groote vlag van 't Roode Kruis. Binnen lagen dus gewonden.

Jan naderde de kerk. Daar stonden schildwachten met de bajonet op 't geladen geweer

De knaap schrok. Op de steenen zag hij plekkenbloed. Hij wilde eens in de kerk kijken, zoo van een eind, maar een der soldaten riep kwaad:

„Zurück!

Jan begreep wel, wat hij bedoelde en vertrok vlug.

Hij liep den straatweg af. Waar zouden de burgers werken?

Auto's kwamen aangereden. De jongen ging tegen een huis staan. Op de auto's hing ook een Roode Kruis vlag; ze vervoerden arme, gekwetste soldaten.

Ensklaps zag Jan zijn oom. Boer Moerman mende een wagen, met een huif overspannen.

„Oom!” riep hij.

*) Hoeve.

„Maar Jan, gij hier!” zei de man verschrikt.

„Tante is zoo ongerust. 'k Kwam eens zien waar ge waart.”

„Ik moet gewonden vervoeren. O, 't is ginder zoo wreed! Onder de huif liggen gekwetste Duitschers. Kijk, 't bloed loopt door de spleten en sijpelt op den grond.”

Jan hoorde kermen en kreunen. Hij wierp een blik onder de huif en rilde.... Soldaten met doeken aan 't hoofd, de borst, de armen....

„Ga nu vlug naar huis en zeg tot tante, dat ze om mij niet ongerust moet zijn. 'k Zal vannacht ook nog moeten rijden.... Maar er is geen gevaar voor me....”

Boer Moerman verzweeg maar, dat granaten vlak bij hem ontploft waren; hij wou zijn vrouw niet angstiger maken dan ze reeds was.

Na zijn wagen volgden nog veel andere.... En dan weer auto's.... Lichter gewonde soldaten kwamen te voet. Ze hinkten, sleepten zich vermoeid voort.... en nog hadden ze een langen weg voor zich, want ze moesten naar Rousselare.

Jan keerde nu maar gauw naar de hoeve terug.

„Gelukkig dat ik je weer zie,” zei moeder. „Waar ben je toch geweest?”

„Bij oom.... Tante, oom zegt dat je niet ongerust moet zijn, hij vervoert gewonden en is in geen gevaar.”

„Goddank, dat je hem gezien hebt. Waar was ie?”

„Op 't dorp.... Hij bracht de gewonden naar de kerk. De kerk is nu een hospitaal.”

„O, hoe vreeselijk toch dat alles! Komt oom nog niet naar huis?”

„Neen; hij zal heel den nacht moeten rijden.”

„En heb je niet gehoord, wie er wint!”

„Neen tante.... Maar er moet hard gevochten worden... Er komen zooveel gewonden, op wagens, auto's en te voet.”

De avond viel, doch 't geschut bleef donderen.... Toen 't duister was, zag Jan den weerschijn van 't kanonvuur als het weerlicht langs de lucht slingeren. En overal brandgloed.

Hij dacht aan den molenaar. Waar zou die wel zijn? Wat hij toen vertelde, gebeurde opnieuw. Weer lagen op het veld dooden en gewonden. En de Schreiboorn.... o, als toen hoorde men er nu zeker 't gekerm van soldaten!

Militairen kwamen rond en zeiden, dat er uit geen enkele hoeve licht mocht schijnen. Ze vreesden zeker, dat er boeren teekens zouden geven aan de Franschen en Engelschen. Welke teekens? Wat kon men melden? Men wist niet eens, waar de legers eigenlijk lagen. Ja, de strijd woedde bij Passchendale, Poelcapelle, Langemarck, maar wie kende de juiste plaatsen?

Weer vroegen vluchtelingen om in de schuur te mogen slapen.

't Werd een akelige nacht. Jan zag in de kamer dikwijls een lichtschijn, juist als wanneer het onweert. 't Kwam van de kanonnen. En de vloer daverde, de ramen bleven rinkelen. Grootmoeder kreunde nu en dan. 't Bed, waarop de zieke lag, schudde. 't Was al door dat hevig geschut.

Moeder Moerman kon niet slapen.

Zij bad voor haar man.... O, mocht God hem toch terugbrengen!

Hoe lang scheen die vreeselijke nacht te duren!

Jan was al vroeg op.

De zon verrees boven Vlaanderen, boven dit land van ellende en lijden.... Een nieuwe dag van strijd....

„Boem... boem... pang... krak...!”

't Geweld bedaarde niet.

Troepen vluchtelingen kwamen voorbij. Zondag liepen de arme bannelingen van 't Noorden naar 't Zuiden, nu

trokken er in omgekeerde richting, want de oorlog had zich verplaatst.

Mannen, vrouwen, kinderen, gebrekkigen en zieken op steekkarren en kruiwagens!

Tante Emma kwam ook zien.

Er waren kennissen bij.

„Menschen toch, waar ga je nu heen,” vroeg ze vol meelijden.

„Naar Rousselare en dan, we weten 't zelf niet!” klonk het antwoord.

Een boer vertelde, dat het ginder bij Langemarck geweldig toeging. Hoeven in brand, huizen in puin geschoten... En al zoo veel doode soldaten!... Sommige velden zagen er grijs van. En gewonden dan! Er werd hard gevochten.

„Heb je mijn man niet gezien,” vroeg tante Emma. „De Duitschers hebben hem gisteren meegenomen.”

„Neen,” antwoordde de boer. „Maar er werken veel burgers. Ze moeten loopgrachten maken, dooden begraven, gewonden vervoeren, stroo, hout, haver weg brengen, wat weet ik al! Wij gaan nu maar vlug verder, 't deugt hier niet.”

Jan waagde 't nog eens naar 't dorp te sluipen. Op 't kerkhof was men graven aan 't delven. Dode soldaten lagen naast den muur. De jongen wendde zich verschrikt af. Hij hoopte oom te zien, maar tevergeefs keek hij naar hem rond.

„In huis blijven!” gebood een soldaat. „Jongens, kunnen we hier best missen. Versta je me niet?”

Hij greep plots den bevenden knaap vast en stak hem in een woning, waarvoor ook schildwachten stonden.

In dit huis zaten veel gevangenen burgers. Van verschillende kanten hadden de Duitschers ze hier samengebracht.

„Wel dat is Jan Moerman!” klonk het.

De verschrikte jongen, wien de tranen al in de oogen stonden, herkende Donkers, den vader van Michiel.

„Moet ik hier blijven?” vroeg hij.

„Dat zal wel... Maar hoe kom je hier! Waar is moeder?”

„Bij oom Emiel.”

„Juist... En waarom bleef je daar ook niet?”

„Oom Emiel is door de Duitschers weggevoerd, en ik kwam hem zoeken.”

„Onvoorzichtig! Wat zal moeder nu denken?”

„Moet ik hier lang blijven?”

„Wij weten niets. Ze hebben ons hier allemaal gestopt. Waarom? 'k Weet het niet.... Wij waren samen uit Rousselare gevlucht, maar in 't vele volk raakte ik van moeder en Michiel af. 'k Zocht ze gisteren, werd opgepikt als spion en wat er nu zal gebeuren, weet geen van ons allen.”

Wel vijftig menschen zaten in de benauwde kamer. Allen zagen er bedroefd uit. Ze waren gescheiden van hun familie en vreesden doodgeschoten te zullen worden.

Jan begon te schreien. Nu was hij ook gevangen. En wat zou moeder ongerust zijn! Wat gingen de Duitschers met hem doen?

De jongen liep naar de deur.

„Soldaat, laat me toch naar moeder gaan!” smeekte hij.

„Binnen blijven!” riep de schildwacht.

„'t Beste is je nu maar heel rustig te houden,” zei Donkers. „Kom naast me zitten.”

De arme man zag er al verouderd uit.

Zijn zoon gesneuveld, zijn vrouw en 't kind ergens aan 't dolen en misschien in groot gevaar en hij zelf gevangen... was 't wonder dat hij innerlijk veel leed, al wilde hij zich goed houden?

Jan droogde zijn tranen. Hij dacht aan zijn vader. Die

was soldaat een finke, kloeke soldaat!

Welnu, Jan zou ook flink zijn. Er kwam een glans in zijn oogen. Er veranderde iets in zijn hartje Hij was nog maar een jongen, maar zou zich als een man gedragen.

Boem, boem! bulderden de kanonnen.

Tik, tik, tik, gingen de ramen.

Auto's snorden voorbij. Wagens dreunden over de straat.

De uren gingen langzaam om. 's Middags bracht een soldaat hompen brood en een emmer koffie. Maar niemand had trek in 't eten.

Ook de namiddag kroop toch eindelijk voorbij. 't Werd donker.

Jan dacht aan moeder en Marietje, aan de zieke grootmoeder en de tantes. Wat moesten ze thuis wel denken? Groot verdriet kwam weer in hem op maar hij wilde niet schreien hij zou zich goed houden.

Er lagen eenige bundels stroo in de kamer.

„Leg je neer en slaap,” zei Donkers. „Wees niet bang. Jou zullen ze wel vrij laten, je zijt een kind.”

Jan kroop op 't armzalig leger. Daar in 't hoekje mocht hij toch wel eens stil schreien stil, zoodat niemand het hoorde.

Maar grooten begonnen luid te snikken. Zij dachten ook aan hun geliefden aan soldaten bij 't leger, aan dolende vrouwen en kinderen.

En de kanonnen bleven maar bulderen en weer speelden de vlammen tegen den hemel.

Vrouw Moerman verging van angst. Schreiend had ze 't dorp afgezocht Niemand kon zeggen waar Jan was.. De arme moeder wist niet, dat er burgers opgesloten zaten.

Toen 't donker werd, mocht ze van de militairen niet langer op straat blijven. Eenige soldaten, aan wie ze haar

leed vertelde, hadden wel medelijden met haar, maar zoo-veel ouders in Vlaanderen zochten verloren kinderen, zoo-veel familie's waren gescheiden.

Zouden ze Jan ook meegenomen hebben om te werken? Of was hij naar 't oorlogsterrein verdwaald en door een kogel getroffen?

Allerlei vragen kwamen bij de angstige menschen op de hoeve op.

En nog akeliger werd de nacht. Grootmoeder was zieker geworden. Alleen de kinderen sliepen rustig.

EEN VLAAMSCH GEZIN IN OORLOGSTIJD

DOOR A. HANS

ALKMAAR. GEBR. KLUITMAN